

ARNULF KOMPOSCH,
AUSTRIJSKI UMJET-
NIK U ODRAZU SVO-
JIH IZLOŽAKA

IZLOŽBE

PIŠE • NENAD ROBAN
SNIMIO • ANDRIJA ZELMANOVIĆ

**SLOBODNO
KREIRANA
OGLEDALA**

Svršetak osamdesetih definitivno je etablirao novi dizajn, unutar kojeg su procvale primijenjene umjetnosti, kao najvažnija umjetnička forma desetljeća.

Postmoderna je vjerojatno zaslužnija za povratak ornamentalizma i razvoj dizajna upotrebnih predmeta nego za dostignuća u arhitekturi. Riječ »novi« posebno se ističe u literaturi o dizajnu, pa bismo u skladu s time objekte koje od 23. rujna u Muzeju grada Zagreba izlaže austrijski umjetnik Arnulf Komposch mogli nazvati »Neue Spiegel«. Izložbu je organizirao kustos Muzeja grada Ivan Ružić, a postav je, uz Zorana Gregla, osmislio sam autor. U prisutnosti austrijske televizije izložbu su otvorili Siegbert Metelka, gradski savjetnik za kulturu iz Celovca, i Marija Leko, tajnica USIZ-a kulture iz Zagreba. Posebno je naglašena odlična suradnja Austrijskog kulturnog instituta i Muzeja grada Zagreba.

Svijet ogledala Arnulfa Komposcha odražava vrhunski eklekticizam tipičan za posljednje desetljeće, a u njemu se ogledaju gotovo svi glavni umjetnički stilovi dvadesetog stoljeća. Komposch je već na početku svog umjetničkog rada sa staklom naišao na intervju s Picassom, u kojem je slikar izjavio: »Ukradi gdje god možeš, ali pazi da se to ne primijeti.« U skladu s tim sloganom počeo je Komposch sve do tada viđeno transformirati u vlastiti izraz i prenositi u svoj najdraži materijal – staklo.

Kada je prije dvadesetpet godina počeo učiti brušenje stakla, vrlo se brzo zasitio samim zanatom, te je odlučio utemeljiti vlastitu radionicu u kojoj bi ostvarivao ideje zasnovane na klasičnim načelima. Prvi radovi kojima je izazvao ushićenje, ali i poglede bile su napola prerezane boce piva, čije su donje polovice na taj način pretvorene u čaše. Danas bi se takav postupak nazvao recikliranje, ali potkraj šezdesetih ta riječ još nije postojala. Uskoro je Komposch postao prvorazredni majstor za obradu stakla i izuzetan poznavalac svih njegovih tajni.

»Kad govorim o staklu, govorim o ogledalu, koje je staklo s tanko nanesenim srebrnim premazom«, objasnio je Komposch. Ono što svaki laik povezuje sa staklom jest njegovo lako pucanje, i upravo je na tome umjetnik iz Celovca (Klagenfurta) gradio svoj izraz.

Naglašavajući puknuća, ukazivao je na prirodu stakla. Puknuto ili rezano staklo idealno je za kompozicije, jer se savršeno spaja, po njegovim riječima. Buntovništvo šezdesetih i vlastita sklonost subverzivnosti i šoku presudili su da već u početku svojeg rada s ogledalima učini suprotno od uobičajenog. Dekorativna gravura zamijenila je u njegovoj kreaciji mjesto s okvirom, to jest ogledalo je postalo okvir, a okvir ogledalo u kojem se svatko mogao poigravati slomljenim odrazima vlastitog lika.

Jedna od osnovnih umjetnikovih inspiracija tradicionalni je »spiegel kabinet« i multiplikacije koje su njegov proizvod, a arhitekti su pak jedva dočekali čovjeka koji će u njihove interijere postaviti suvremena rješenja, blještave dekorativne plohe. Tako je 1971. godine Komposch, nakon restauracije unutrašnjosti zgrade pokrajinske vlade u Celovcu (koja je građena u stilu kasnijeg rokoka), postavio petnaest velikih kompozicija svojih radova u »Sali ogledala«. Slijede narudžbe za foyer kazališta, raskošne oplote na ulazima u dizala nekih banaka itd.

Najvažniji su radovi za njega, kako je rekao, slobodno kreirana ogledala. Ona počinju skicama na papiru, zatim se flomasterom prenose na staklo, a konačan oblik dobivaju brušenjem i graviranjem. U toku dvadesetogodišnjeg rada Komposch je uveo pet pozamašnih knjiga sa skicama, među kojima je strogom selekcijom od svakih dvadeset izvedena jedna. Što se tiče prodaje, dosad nije bilo nikakvih problema. Niska cijena za zapadno umjetničko tržište – dvadeset do pedeset tisuća austrijskih šilinga – samo je djelomičan razlog za to, jer se slike manje poznatih austrijskih slikara prodaju skuplje, a one poznatih dosežu i milijun šilinga. Uglavnom, materijalno to podrazumijeva kuću u Celovcu, unajmljenu kuću na Braču, transportnu »toyotu« i mnogo putovanja u društvu sa suprugom Irenom i njihovim ljubimcem, psom Mankiem. Irena Komposch, rođena Zagrepčanka, pobrinula se da neka pomno izabrana ogledala ostanu u obiteljskoj kolekciji.

Za međunarodnu prezentaciju i prodaju ogledala iz celovečke umjetničke radionice brine se bečka galerija »Contact«, jedna od pet najboljih u gradu. Svakih godinu i pol dana organizira se

samostalna izložba Komposchovih ogledala na koju se dolazi sa svih strana svijeta, a mnogi dolaze i izravno u Celovec pošto vide izložbu u Londonu ili Parizu.

Za izvedbu objekata koji su dostatni za jednu izložbu Komposchu treba godinu i pol dana. Na taj je način pripremljena i zagrebačka izložba, koju će imati prilike vidjeti i publika u Novom Sadu, Splitu, Trstu, Wiesbadenu i drugdje. Radovi predstavljeni na toj izložbi sadrže slobodne kombinacije organskih unutar konstruktivnih formi, što ističe dvojnost prirode stakla – toplu senzualnost seksualnih simbola suprotstavljena je hladnim

rubovima i plohamo svakodnevnog ogledala. Katkad kao inspiracija za simbole služe i opsceni grafiti sa zidova WC-a, te rafiniranim brušenjem i stiliziranjem postaju dio kompozicije ogledala. U posljednje vrijeme Komposch je zaoкупljen reduciranjem alata za izvedbu svojih djela – na način japanskih umjetnika, koji tradicionalno slikaju varijacijama poteza jednoga kista, »schpiegelmeister« želi jednim brusnim kamenom učiniti sav posao na jednom ogledalu.

Rezultat su takva pristupa radovi izloženi u Muzeju grada, od kojih će neki vjerojano pronaći mjesto u zagrebačkim interijerima.